

Opis bibliograficzny: Marian Schulz, *Fotografika polska – a fotografia turystyczna*, „Turystyka”, nr 1, 1952, s. 8-9

Uwagi: tekst nieedytowany

Słowa kluczowe: fotografia ojczysta, dokument, życie artystyczne, socrealizm, polityka

Tekst:

CHARAKTERYSTYKA DOTYCHCZASOWEJ DZIAŁALNOŚCI

POWOJENNY ROZWÓJ polskiej fotografii artystycznej, czyli fotografii charakteryzuje dwójaka działalność organizacyjna i artystyczna.

Istotą działań organizacyjnych było dostosowanie form organizacyjnych do danego etapu ogólnego rozwoju Państwa. W ten sposób z jednego zrzeszenia prowincjonalnego fotografika Polska rozwinęła się stopniowo do ogólnopolskiej organizacji 15 zrzeszeń ruchu amatorskiego (Polskie Towarzystwo Fotograficzne) i jednej ogólnokrajowej organizacji fotografów-artystów (Polski Związek Fotografików), łączna liczba zrzeszonych wynosi około 2.000 osób. Wynik zbiorowej pracy przedstawia się nader zadowalająco. Odbyło się około 350 wystaw lokalnych, ogólnopolskich i zagranicznych, dostępnych dla wszystkich, zorganizowano własne lokale, muzeum, centralne archiwum i sieć bibliotek fachowych oraz jedno fachowe pismo „Świat Fotografii”. Członkowie mieli możliwość brania udziału w cotygodniowych lokalnych zebraniach, wykładach, odczytach, dyskusjach, pokazach, kursach i okolicznościowych wycieczkach. Obecnie ze względu na postulaty polityki kulturalnej wyżej wymienione zrzeszenia połączą się w jedno o charakterze ogólnopolskim, uwzględniające potrzeby upowszechnienia sztuki i dążenia do uzyskania wysokiego poziomu. Jednocześnie rozwinęło się szkolnictwo fotograficzne na szczeblu średnim i częściowo wyższym.

Od pierwszych dni działalności polski ruch fotograficzny zdawał sobie sprawę, że istotą powinna być działalność usługowa dla dobra Państwa. Mając stale na uwadze postulat poziomu

pracy, opracowano kolejno Ziemię Zachodnią dla celów dokumentacyjnych, podjęto działalność na codziennym odcinku reportażowo-prasowym, przystąpiono do systematycznej współpracy z organizującymi się archiwami fotograficznymi (dla celów wydawniczych) i przystąpiono do pracy na odcinku nauki oraz techniki. Właściwą nadbudową tej działalności stała się działalność artystyczna, zrazu ograniczająca się do udziału w pracach fotografików przedwojennych, a obecnie rekrutująca się przeważnie z nowych twórców, których nazwiska są już na ogół znane i stanowią gwarancję poziomu pracy.

Pod względem artystycznym fotografia powojenna przeżywała kolejne fazy zainteresowań, zrywając z elitarnym, cikliwym i drobnomieszczańskim wyrazem fotografii przedwojennej i przechodząc do nowych form pracy związanych z tematem aktualnym i użytecznym. W ten sposób fotografia znalazła się w właściwym nurcie współczesnej kultury i sztuki socjalistycznej, a jej realizm stanowi wy tłumaczenie sukcesów i rozmachu.

Polska Ludowa docenia znaczenie fotografii artystycznej, jako współczesnego środka oddziaływania plastycznego i kształcącego zmysł estetyczny szerokich rzesz. Fotografia znajduje poparcie i pomoc w Ministerstwie Kultury i Sztuki, zarówno w odniesieniu do indywidualnego twórcy, jak i do zrzeszeń typu artystycznego i amatorskiego.

FOTOGRAFIA A TURYSTYKA

ROZLEGŁE I CIEKAWE ZADANIA współczesnej turystyki wymagają stałej rejestracji fotograficznej. Stanowi ona materiał dokumentacyjno-archiwalny i propagandowy. Fotografia polska zaraz po wojnie włączyła się do zadań turystyki i spełniła swoje zadanie z wynikiem dodatnim. Prace początkowe cechowała przypadkowość tematyczna, ponieważ nie były jeszcze wówczas sprecyzowane tematyczne wymagania. W miarę wzrastania ogólnego zapotrzebowania na fotografię turystyczną skryształizowały się wymagania tematyczne i dzisiaj większość fotografików wie już, jakie są wymagania i jakie są kryteria oceny. Współpraca fotografii z turystyką polega obecnie na stałym zakupie najlepszych fotogramów dla celów wystawowych i wydawniczych (ilustrowane albumy) afisze, prospekty, ulotki) oraz na organizacji dorocznych konkursów ogłoszonych przez Biuro Turystyki (Ministerstwo Kolei), Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Centralną Radę Związków Zawodowych (Fundusz Wczasów Pracowniczych) oraz P. B. P. „Orbis”. Taka forma współpracy daje turystyce doborowy materiał ilustracyjny, a fotografikom możliwość wyżycia się artystycznego w dziedzinie tak popularnej i powszechnie lubianej, jaką jest turystyka.

Szczególną popularność zdobyły sobie doroczne konkursy Biura Turystyki z uwagi na ich szeroki i dostępny dla fotografowania zakres tematyczny, tudzież atrakcyjne nagrody pieniężne i materiałowe. Opinia o tych konkursach podkreślała również ogólne zaufanie do wysokich kwalifikacji członków jury i z uznaniem aprobowwała każdorazowo ogłoszone decyzje. Z uwagą odczytywano również szczegółowe analizy pokonkursowe, ogłoszone w piśmie „Świat Fotografii”, które wykazywały właściwe drogi pracy fotograficznej i omawiały błędy lub niedociągnięcia. W ten sposób dzisiejsza fotografia turystyczna stanowi zespół określonych wskazań i prawideł, których zastosowanie daje fotografowi zapewnienie powodzenia w pracy, a turystyce przyspiesza zaopatrzenie się w materiał ilustracyjny.

FOTOGRAFIA TURYSTYCZNA

W NAJWIĘKSZYM SKRÓCIE można określić, że fotografia turystyczna odpowiadać musi warunkom tematycznym, estetycznym i wydawniczym (drukarskim).

Warunkom tematycznym odpowiada fotografia turystyczna wtedy, gdy uwzględnia aktualne przejawy i istotę turystyki, w rozumieniu turystyki masowej świata pracy. Jest tutaj zasadnicza różnica w porównaniu z fotografią turystyczną przedwojenną, która albo ograniczała się do rejestracji samych obiektów (przeważnie zabytkowych), albo też uwzględniała warunki turystyki indywidualnej i elitarnej. Fotografia turystyczna socjalistyczna pokazuje określone akcje turystyczne lub zorganizowany wypoczynek jakiejś zbiorowości, przedstawia radość ludzi pracy, ich rozrywki fizyczne i umysłowe, formy opieki zdrowotnej, wartość osiągnięć socjalnych – na tle pięknej natury, krajobrazu, uzdrowiska, sanatorium, wczasach, w podróży i w tym podobnych okolicznościach towarzyszących.

Dobra fotografia potrafię pokazać sens i dobrodziejstwo współczesnej turystyki, jako wyniku przemian polityczno - społecznych. Spełnia więc rolę agitacyjną i mobilizacyjną. Tak więc udział człowieka ożywił obraz fotograficzny, a zorganizowana akcja zbiorowa pogłębiła treść tego obrazu. Tematem stali się robotnicy, wczasowicze, młodzież i wszyscy ludzie pracujący przy ich warsztatach, piękno natury ożywione udziałem ludzi, osobliwości terenowe ze zwiedzającymi, zabytki rekonstruowane, nowoczesne formy podróży i transportu, powiązanie wsi z miastem itd.

Treść współczesnej fotografii turystycznej wynika z istoty jej programu pokrywającego się w pełni z całością programu polityczno-społecznego. Tylko ten fotograf potrafi odtworzyć program turystyki współczesnej, który nie traktuje jej w oderwaniu od całości i sam pogłębia

swoje rozeznanie i zrozumienie wielkich współczesnych przemian dziejowych. Dla takiego fotografa znajduje się bogactwo i różnorodność atrakcyjnej tematyki, które ciągle nie wystarczająco odukuje się w stosunku do rozrastających się potrzeb propagandy turystycznej.

Współczesna fotografia turystyczna poza odpowiednią treścią wymaga podanie treści w odpowiedniej formie. Wymogi estetyczne są daleko idące i eliminują wszelką mierność i banalność. Na odcinku estetyki trwa walka o poziom, o formę godną socjalistycznej treści, walka z łatwizną i wulgaryzacją. Poziom polskiej fotografii turystycznej wzrasta systematycznie i odpowiada coraz lepiej wymaganiom estetyki. Coraz częściej trafiają się fotogramy pełnowartościowe, budzące podziw znawców i szerokich rzesz odbiorców. Pamiętać bowiem należy, że treść podana estetycznie oddziałuje w sposób wzmożony i bardziej przekonywujący.

W FOTOGRAFII zagadnienie estetyki sprowadza się zasadniczo do celującej kompozycji atrakcyjnego, nieszablonowego ujęcia tematu, uwzględnienia odpowiednich warunków świetlnych (gra światła), dostosowanie układu linearnego i plamowego do formatu ostatecznego (pionowego, poziomego, albo w kwadracie) i nadania cech statycznych lub kinetycznych w zależności od motywu. Dobra fotografia turystyczna przedstawiająca zbiorowość (grupę ludzi) nie jest łatwą i wymaga dużej zręczności, nie uwidoczniającej się reżyserii, albo też znacznej wprawy w szybkiej ocenie konfiguracji. Prawo jedności w wielości ma tu szczególne zastosowanie. Osoby przedstawione na obrazie powinny być w określonej akcji, zainteresowane tą akcją i kompozycyjnie zespolone z odpowiednim tłem. Należy unikać treści niezgodnych z rzeczywistością. Realizm socjalistyczny w sztuce uznaje jedynie takie treści, które w artystyczny sposób odzwierciedlają prawdę. Stąd dzieła sztuki współczesnej cechuje siła, wyrazistość, ożywienie obecnością człowieka, zdecydowanie oraz jedność treści i formy. Czynnikiem decydującym jest tu indywidualność autora fotografii, jego stopień wczucia się i zrozumienia rzeczywistości, kultura artystyczna i umiejętności techniczne. Fotograf turystyczny przekonał się już, jak dalece znajduje aprobatę i zastosowanie fotogram wartościowy i jak czujnie walczy się z produkcją bezwartościową.

W ocenie fotografów przeznaczonych do produkcji w druku dochodzą jeszcze dalsze warunki, którym odpowiadać musi fotografia turystyczna. Są to drukarskie względy techniczne (barwiki, siatka, właściwości walca rotograwiurkowego itd.), które decydują nieraz o możliwości zastosowania danego fotogramu. Doświadczony fotograf wie, że zdjęcie musi być nienagannie ostre (metoda praktykowana obecnie w fotografii całego świata), wie, że duże ciemne plamy niewiele zróżnicowane tonalnie „wychodzą” zazwyczaj w druku, jako jednolita ciemna plama, i ztracają cenne (treściowo) kontury. Tak samo uwidacznia się drobna siatka

linearna. Zatracają się szczególnie subtelności półtonalne. Przydatność do druku zwiększa się przez opracowanie na papierze z powierzchnią lśniącą itd. Świadomość tych warunków technicznych zwiększa możliwość zastosowania fotogramu i stwarza w następstwie korzyści materialne, tak w znaczeniu wynagrodzenia za dzieło, jak i honorarium z tytułu prawa autorskiego.

Miniony, tegoroczny konkurs fotograficzny Biura Turystyki Ministerstwa Kolei dał tak zadowalające wyniki, że pozwala na wniosek, iż polska fotografia turystyczna weszła na właściwą drogę i dalszy rozwój powinien być stałą troską odpowiednich władz turystycznych i artystycznych. Osiągnięcie tego poziomu było wynikiem dotychczasowej systematycznej współpracy Ministerstwa Kolei (dawnego Ministerstwa Komunikacji) oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki z autorami. Dalsza współpraca rokuje fotografii artystycznej nowe chlubne osiągnięcia, a Państwu zapewni tak stale potrzebny wartościowy materiał ilustracyjny.